

Ministerie van VWS

Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

**PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.**
Prinses Margrietplantsoen 4
2595 BR Den Haag
Postbus 30715
2500 GS Den Haag
Telefoon (070) 342 61 11
Fax (070) 342 64 00
Directe lijn 070 342 64 30
Directe fax 070 342 62 91
www.pwc.com/nl

12 december 2008

FS-91731/jv/126574/fs

Rapport van feitelijke bevindingen naar aanleiding van specifiek overeengekomen werkzaamheden inzake "Quick Scan inventarisatie banktegoeden en financieringsbehoefte GGZ"

Wij hebben specifieke werkzaamheden verricht met betrekking tot de 'Quick Scan inventarisatie banktegoeden en financieringsbehoefte GGZ zoals omschreven in onze opdrachtbrief d.d. 10 november 2008 ref. FS-85252/jv/126574/hdc. Deze rapportage bevat de uitkomsten van onze werkzaamheden.

Achtereenvolgens gaan wij in deze rapportage in op:

- samenvatting
- de opdracht,
- aard en reikwijdte van de werkzaamheden
- de verrichte werkzaamheden
- de bevindingen en uitkomsten naar aanleiding van onze werkzaamheden.
- slotopmerkingen

Samenvatting

Op basis van de door de GGZ-instellingen aangeleverde vragenlijsten blijkt dat de problematiek bij de GGZ-instellingen zich vooralsnog niet toespitst op uitgezette banktegoeden en eventuele beleggingen. Wel is sprake van aanzienlijke financieringsbehoefte en problematiek van herfinanciering van de bedrijfsvoering en investeringen, waaronder de financiering van de DBC's van GGZ-instellingen. Mede door de kredietcrisis wordt het voor een aantal instellingen moeilijk om aanvullende financiering aan te trekken en worden de kosten daarvan hoger.

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/jv/126574/fs

Opdracht

Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft PricewaterhouseCoopers verzocht een quick scan uit te voeren. Hierbij dienen de GGZ-instellingen op korte termijn te worden bevraagd op de volgende aspecten:

- a in hoeverre er (spaar) tegoeden bij IJslandse banken, Lehman Brothers of andere gefailleerde banken uitstaan en zo ja voor hoeveel;
- b in hoeverre de instellingen aandelenpakketten bezitten en, zo ja, hoeveel de waarde ervan was op 1 juli en 10 november 2008;
- c hoe groot de (her)financieringsbehoefte is binnen 2 jaar en binnen 5 jaar;
- d wat is de omvang van de toename van de kredietbehoefte door de invoering van de DBC-GGZ per 1 oktober 2008 en wat is de door u verwachte maximale toename.

U heeft ons verzocht de uit deze inventarisatie voortkomende gegevens vast te leggen in een spreadsheet en op anonieme basis aan u te rapporteren, voorzien van een korte kwalitatieve rapportage, waarin wij ingaan op de door ons verrichte werkzaamheden, het totaalbeeld van de sector, de ingeschatte aard, omvang en achtergronden van de geconstateerde problematiek op de diverse onderdelen op basis van de door ons ontvangen gegevens en de uitgevoerde werkzaamheden.

Aard en reikwijdte van de verrichte werkzaamheden

Wij hebben onze werkzaamheden verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder Standaard 4400 'Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot financiële informatie. Wij doen verslag van de feitelijke bevindingen naar aanleiding van de met u overeengekomen werkzaamheden. Dit betekent dat wij op het in deze rapportage en de bijlagen opgenomen cijfermateriaal, overige informatie en toelichtingen daarop geen accountantscontrole hebben toegepast en dat evenmin door ons een beoordelingsopdracht is uitgevoerd. U kunt aan onze rapportage daarom geen zekerheid ontleen over de inhoudelijke juistheid en volledigheid van de door de GGZ-instellingen aan ons gerapporteerde gegevens, het cijfermateriaal en de toelichtingen daarop.

Het is de bedoeling dat u zelf een oordeel vormt over de door ons gerapporteerde feiten op basis van de met u overeengekomen werkzaamheden. Wij wijzen u er op, dat als wij aanvullende werkzaamheden zouden hebben verricht, of een controle- of beoordelingsopdracht zouden hebben uitgevoerd, wij wellicht aanvullende onderwerpen zouden hebben geconstateerd die voor u van belang zijn.

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/v/126574/fs

Gezien de aard van de dataverzameling en de korte doorlooptijd kunnen wij zoals overeengekomen geen verantwoordelijkheid dragen voor de inhoudelijke juistheid en volledigheid van de door de GGZ-instellingen aan ons gerapporteerde gegevens.

Werkzaamheden

Wij zijn met u overeengekomen de volgende werkzaamheden te verrichten zoals vastgelegd in de opdrachtbevestiging:

1. Om de GGZ-instellingen te bevragen op de door het Ministerie van VWS geformuleerde aspecten, wordt door ons een gestructureerde vragenlijst voor de GGZ-instellingen opgesteld die met u wordt afgestemd.
2. De brancheorganisatie van GGZ-instellingen (GGZ Nederland) heeft in afstemming met uw Ministerie en ons aangegeven de aankondiging aan de leden te willen verzorgen.
3. Vanaf verzending van de aankondiging en de vragenlijst benaderen wij de GGZ-instellingen telefonisch en/of per email en interviewen aan de hand van de (ingevulde) vragenlijst. Wij proberen zoveel mogelijk de plausibiliteit van de gegeven antwoorden te beoordelen door de gegevens kritisch te bezien en waar nodig en mogelijk te overleggen met de contactpersonen van de GGZ-instellingen. Validatie is echter niet aan de orde.
4. De antwoorden van de GGZ-instellingen zullen vervolgens door ons anoniem en niet herleidbaar tot de individuele GGZ-instellingen, in een totaaloverzicht worden weergegeven en aan u worden aangeleverd in concept ter beoordeling.
5. Dit overzicht zullen wij voorzien van een korte kwalitatieve rapportage, waarin wij ingaan op de door ons verrichte werkzaamheden, het totaalbeeld van de sector, de ingeschatte aard, omvang en achtergronden van de geconstateerde problematiek op de diverse onderdelen op basis van de door ons ontvangen gegevens en de uitgevoerde werkzaamheden.

Bevindingen en uitkomsten

- 1 De door ons opgestelde gestructureerde vragenlijst is in concept met uw Ministerie afgestemd. Deze is als bijlage 1 opgenomen bij deze rapportage. De vragenlijst is zodanig ingericht dat deze, waar mogelijk kwantitatief en kwalitatief, beantwoording van de vier hoofdvragen mogelijk maakt en ons in staat stelt u een beeld van de sector te schetsen op basis van de uitkomsten die de GGZ-instellingen ons rapporteren en onze werkzaamheden terzake.

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/jv/126574/fs

- 2 Op woensdagmiddag 12 november 2008 is aan het einde van de dag in afstemming met ons de aankondiging van deze vragenlijst en een toelichting door GGZ Nederland verzonden aan de leden/GGZ-instellingen (totaal ca. 55).
- 3 Vanaf verzending van de aankondiging en de vragenlijst hebben wij diverse GGZ-instellingen telefonisch en/of per email benaderd om de respons zo hoog en zo goed mogelijk te krijgen. Bij de beoordeling van de geretourneerde vragenlijsten hebben wij zoveel mogelijk getracht onvolledig ingevulde vragen alsnog ingevuld te krijgen. Bij bijzondere, opvallende of niet plausibele antwoorden hebben wij waar mogelijk contact gehad met de betreffende GGZ-instellingen om zoveel mogelijk de plausibiliteit van de verstrekte informatie na te gaan. Validatie (formele controle en/of beoordeling) van de gegevens hebben wij niet uitgevoerd.
- 4 De ingevulde vragenlijsten zijn door ons na beoordeling verwerkt in een totaaloverzicht. Dit overzicht is afzonderlijk aan u verstrekt. In totaliteit zijn door ons van 39 GGZ-instellingen ingevulde vragenlijsten retour ontvangen. Wij hebben per 3 december 2008 geen respons ontvangen van 16 GGZ-instellingen. Wij hebben ons bij het nabellen met name gericht op de grotere instellingen. Deze zijn hierdoor beter vertegenwoordigd zodat de omvang in geld relatief hoger is (ca. 75% van totaal budget zorgverzekeringswet volgens VWS begroting 2008). Eén instelling heeft laten weten andere prioriteiten te hebben. Psychiatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen en academische ziekenhuizen zijn niet in het onderzoek betrokken.

Banktegoeden en aandelenportefeuilles

- 5 Uit de door de GGZ-instellingen aangeleverde informatie blijkt dat geen van de responderende GGZ-instellingen aangeeft banktegoeden, deposito's of andere leningen uit te hebben staan bij (voor zover ons bekend) inmiddels gefailleerde banken zoals IJslandse banken en Lehman Brothers. Van opgave van risicovolle saldi is daarmee geen sprake.
- 6 Over het algemeen bankieren de GGZ-instellingen bij Nederlandse banken, waarvan bij het schrijven van deze rapportage ons niet bekend is dat er sprake zou zijn van directe continuïteitsproblemen (al dan niet na overheidsingrijpen). Uiteraard is het risicoprofiel van alle financiële instellingen fors toegenomen en kan blijken, zelfs binnen zeer korte tijd, dat dit alsnog inbaarheidsrisico's voor de zorgsector inhoudt.

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/jv/126574/ts

- 7 GGZ-instellingen geven aan tegoeden te hebben bij (in willekeurige volgorde) reguliere Nederlandse instellingen zoals:

Bank
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

- 8 Uit de door de GGZ-instellingen aangeleverde informatie blijkt dat geen van de GGZ-instellingen die gerespondeerd hebben aandelenpakketten of andere beleggingen bezitten die in waarde gedaald zijn door de kredietcrisis. Waardeopgaven per 1 juli en 10 november 2008 zoals gevraagd, zijn dan ook niet aan de orde. In de vraagstelling waren expliciet uitgesloten aandelen in vennootschappen die GGZ-instellingen hebben ten bate van de eigen bedrijfsvoering (zoals faciliteitenverlening, lease-entiteiten) en inherent aan de bedrijfsvoering verbonden participaties in onderlinge verzekeringen zoals Medirisk en Medifire. De stand van zaken hiervan is dan ook niet aangegeven. Ook zijn (al in de vraagstelling) buiten beschouwing gelaten mogelijke beleggingen van vrienden- en steunstichtingen die aan GGZ-instellingen gelieerd kunnen zijn. Dit betreft immers tegoeden buiten de collectieve sfeer en veelal buiten de directe beschikkingsmacht van de (besturen van de) GGZ-instellingen. Overigens merken wij op dat keuzes over het uitzetten van gelden en aanhouden van beleggingen binnen de bevoegdheid van de Raden van Bestuur resp. Raden van Toezicht resp. besturen van de GGZ-instellingen en hieraan al dan niet verbonden stichtingen valt.
- 9 Op basis van de door de GGZ-instellingen aangeleverde vragenlijsten blijkt dat de problematiek bij de GGZ-instellingen zich voornamelijk niet toespitst op uitgezette banktegoeden en eventuele beleggingen. Wel is sprake van aanzienlijke financieringsbehoefte en problematiek van herfinanciering van de bedrijfsvoering en investeringen van GGZ-instellingen, zoals blijkt uit het volgende.

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/jv/126574/fs

Financieringsbehoefte

10 In de vragenlijst is aan de GGZ-instellingen gevraagd aan te geven of ze aan lopen tegen (her)financieringsproblemen, waarbij van een aantal vooraf gedefinieerde mogelijk relevante aspecten gevraagd is of deze al dan niet van toepassing zijn. De instellingen konden daarbij van een negental aspecten aangeven of die van toepassing waren. De verdeling van de antwoorden is als volgt weer te geven.

	Ja	Nee	Totaal
a. Rekening courant faciliteert ontoereikend voor normale bedrijfsvoering/exploitatie	22	17	39
b. Kasgeldleningen niet toereikend/niet verkrijgbaar	2	37	39
c. Faciliteiten ontoereikend om investeringen te kunnen doen	10	29	39
d. Kortlopende lening niet oversluitbaar resp. niet oversluitbaar dan tegen zeer hoge kosten	1	38	39
e. Rente hoger dan normrente NZa	6	33	39
f. Langlopende leningen (conversie) niet realiseerbaar	2	37	39
g. Afloop van rentevaste periode leidt tot hogere kosten (vermeld rentestijging in procentpunten)	4	35	39
h. Wij lopen niet tegen financieringsproblemen aan	10	29	39

Uit dit overzicht blijkt dat 29 instellingen ofwel ruim 74% een knelpunt ervaart. Voor deze instellingen geldt een Zorgverzekeringswet budget tot en met 30 september 2008 van € 1.276 miljoen (83% van de totale omzet van de respondenten).

11 Sommige GGZ-instellingen hebben alle elementen ten aanzien van de vraag of de GGZ-instelling tegen (her)financieringsproblemen aanloopt met "nee" beantwoord. Tien instellingen hebben aangegeven dat zij niet tegen financieringsproblemen aanlopen. Uit navraag en hun verdere antwoorden blijkt dat zij de vraag met name hebben geïnterpreteerd naar de situatie op de dag van beantwoording. Op iets langere termijn voorzien ook zij wel knelpunten.

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/v/126574/ts

- 12 Aangegeven wordt dat financiering op lange termijn wel problemen zou kunnen opleveren, maar dat dit nu moeilijk is te overzien.
- 13 Onderstaande tabel geeft de belangrijkste factoren weer die responderende GGZ-instellingen noemen die van belang zijn voor de (her)financieringsbehoefte en waarbij men tegen een (her)financieringsprobleem aan kan lopen:

De belangrijkste factoren die van belang zijn voor de (her)financieringsbehoefte van GGZ-instellingen
Nieuwbouw, verbouwing en/of renovatie
Werkkapitaalfinanciering, DBC's. Betreft de uitbreiding van het werkkapitaal doordat de opbrengsten pas na afloop van de behandeling kunnen worden gefactureerd en geïncasseerd.
Inventaris en ICT. Dit betreft zowel vervanging als vernieuwing inventaris en bij ICT veelal het aanpassen van de ICT aan de nieuwe eisen die door DBC's en EPD worden gesteld.
Conversie van leningen (conversie kort naar lang). Dit speelt veelal na bouwtrajecten waarbij tijdens de bouw kort is gefinancierd en daarna moet worden geconsolideerd.
Aflopende leningenportefeuille / Afloop rentevast periode. Dit kan zowel voor instellingen als voor banken een moment zijn om de financiering aan te passen.

- 14 De GGZ-instellingen is gevraagd de financieringsbehoefte aan te geven verdeeld naar herfinanciering en additionele kredietbehoefte, en op een termijn van 2 en ook 5 jaar. Enkele GGZ-instellingen hebben niet gerepondeerd op dit punt, deels omdat ze aangeven dit niet te kunnen kwantificeren. Veelal zijn globale schattingen opgenomen. In geval van door GGZ-instellingen aangegeven band-breedtes is door ons het midden van de aangegeven mogelijke behoefte in onderstaande tabel verwerkt. Het betreft hier alleen de aangegeven behoefte door responderende GGZ-instellingen. De behoefte op een termijn van 5 jaar is in een aantal gevallen door instellingen niet ingevuld, in die gevallen is het bedrag gelijk gehouden aan de behoefte binnen 2 jaar. Dit betekent wel dat de werkelijke behoefte over 5 jaar waarschijnlijk hoger ligt.

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/v/126574/fs

De financieringsbehoefte gesplitst in herfinanciering en additionele behoefte voor nieuwe leningen op een termijn van 2 en 5 jaar (in miljoenen euro's).

	2 jaar	5 jaar
Herfinanciering	264	349
Additionele financiering	590	1.120
Totaal	855	1.469

Voor instellingen die aangeven een knelpunt te hebben ziet de tabel er als volgt uit:

De financieringsbehoefte gesplitst in herfinanciering en additionele behoefte voor nieuwe leningen op een termijn van 2 en 5 jaar (in miljoenen euro's).

	2 jaar	5 jaar
Herfinanciering	207	256
Additionele financiering	503	954
Totaal	710	1.210

- 15 Voor de financieringsbehoefte inzake DBC's is het beeld als volgt (betreft de antwoorden op de specifieke vragen op dit punt:

bedragen x € 1 miljoen	Totaal	Waarvan Instellingen met knelpunt
Toename financieringsbehoefte DBC's 1/10/08	1.132	967
Toename financieringsbehoefte DBC's max.	1.477	1.255
Totale omvang van ZvW budget t/m 30/9/08	1.544	1.276
Hoeveel van ZvW gefact per 30/9/08	335	252
Hoeveel van ZvW ontvangen per 30/9/08	252	190
Omvang OHW 30/9/08	1.083	874
in hoeverre bevoorschot	272	178

De regels in de voorgaande tabel zijn rechtstreeks overgenomen uit de vragen waarbij hier en daar de absolute omvang is afgeleid van de overige antwoorden. De beide checkregels zouden op nihil moeten eindigen, maar vertonen dus een beperkt saldo.

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/v/126574/ts

Het is denkbaar dat enkele instellingen toch de bevoorschotting hebben meegewogen bij de beantwoording van het onderhanden werk en de financieringsbehoefte. Ook is mogelijk dat hierin de jaarovergang met een saldo onderhanden werk een rol speelt.

Overigens merken enkele instellingen op dat het verwachte maximum ondermeer wordt beïnvloed door de snelheid waarmee een te laag verrekenpercentage wordt gecorrigeerd.

- 16 Op de vraag inzake bevoorschotting door zorgverzekeraars wordt wisselend gereageerd. De percentages bevoorschotting variëren tussen 0 en ca. 20% van het zorgverzekeringswet budget met twee uitschieters tot 35% respectievelijk 50%.
- 17 De omvang van het onderhanden werk bedraagt ca. € 1,08 miljard. Daarvan is ca. € 272 miljoen bevoorschot. Voor de instellingen met een knelpunt betreft dit € 874 miljoen waarvan € 178 miljoen is bevoorschot.
- 18 De totale omvang van het zorgverzekeringswet budget tot en met 30 september 2008 bedraagt bij de responderende instellingen ruim € 1,5 miljard. Opvallend is dat nog maar een klein deel (€ 252 miljoen) van de budgetten (€ 1,5 miljard) feitelijk is ontvangen terwijl ook maar een beperkt bedrag wordt bevoorschot (€ 272 miljoen). Gefactureerd tot en met 30 september 2008 is € 335 miljoen. Er zijn wel signalen dat enkele verzekeraars (.....), de laatste weken in beweging komen. Bij is in een enkel geval sprake van een overbruggingskrediet dat in januari 2009 zou moeten worden afgelost.
- 19 De verwachting van de responderende instellingen is dat de omvang van de benodigde DBC-financiering nog met ca. 30% kan toenemen voordat het maximum is bereikt. Dit is mede afhankelijk van tijdstip afsluiten DBC's, snelheid van facturatie en incasso en mate van bevoorschotting. Ook de mate waarin het verrekenpercentage afwijkt van het benodigde percentage speelt hierin een rol. Het maximum wordt door de instellingen op wisselende tijdstippen verwacht, variërend van februari tot mei 2009.
- 20 Omdat de (her)financieringsbehoefte niet eenduidig bepaald is door de GGZ-instellingen, (niet zeker is welke basis is gehanteerd, bijvoorbeeld bedrijfsplannen etc.), op onderdelen onvolledig is ingevuld, de behoefte niet bij alle instellingen bekend is en verschillend geïnterpreteerd kan worden, is het overzicht slechts een zeer globale indicatie van de (her)financieringsproblematiek.

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/jv/126574/fs

Naar onze indruk is de werkelijke financieringsbehoefte waarschijnlijk hoger dan uit het overzicht blijkt.

- 21 Diverse GGZ-instellingen geven aan duidelijk moeite te hebben met het aantrekken van krediet. Veelal gelden onaantrekkelijker, duurdere voorwaarden. Anderen verwachten hier moeite mee te krijgen als de investering in de onderhanden DBC's nog verder toeneemt.
- 22 Enkele instellingen constateren dat het zeer de vraag is of de bankiers financieringstoezeggingen (die mogelijk nog niet juridisch zijn uitgewerkt of contractueel vastgelegd) gestand zullen doen. Hiermee zijn inmiddels enkele slechte ervaringen opgedaan. In enkele gevallen is de renteprijs tussentijds verhoogd met een beroep op de dagelijkse aflosbaarheid van kort krediet.
- 23 Als aanvullend krediet kan worden verkregen, is dit veelal duurder dan de normatieve vergoeding (inclusief de risico-opslag) die de NZa in de budgetten verwerkt, zo wordt door instellingen ook aangegeven in de respons.
- 24 De GGZ-instellingen hebben per 31 december 2007 een fors negatief werkkapitaal, indicatief € 0,5 miljard negatief. Mede doordat de NZa beleidsregel rente stimuleert om relatief veel kortlopend te financieren. Dit geldt ook voor de regeling rond de rentevergoeding voor het onderhanden werk DBC GGZ. Hierin zit een aanzienlijke permanente kern. De beleidsregel gaat echter uit van kortlopende financiering. Er waren eind 2007 wel enkele instellingen met een beperkt positief werkkapitaal, mede omdat is "gespaard" voor het DBC tijdperk. Doordat instellingen zeer forse bedragen met kort geld (moeten) financieren, zijn zij erg kwetsbaar voor ontwikkelingen op de kredietmarkt. Bovendien is kort geld ook voor de banken dagelijks opzegbaar.
- 25 De current ratio en de quick ratio geven een indicatie van de mate waarin instellingen in staat zijn om op korte termijn hun kortlopende schulden te betalen. Bij de quick ratio blijven voorraden (inclusief onderhanden werk) buiten beschouwing, omdat deze een vrij grote doorlooptijd kennen. De current ratio voor de GGZ-instellingen als geheel lag eind 2007 rond 54%; de quick ratio rond 53%. Met name de quick ratio zal door de invoering van de DBC's nog aanzienlijk dalen. Een cijfer beneden 100% geeft aan dat instellingen niet op korte termijn al hun schulden kunnen betalen. Voor de sector als geheel is dit dus het geval.

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/v/126574/fs

- 26 Uit de analyses blijkt ook dat een deel van de langlopende activa kortlopend gefinancierd is. Instellingen zijn sterk afhankelijk van de beschikbaarheid van kortlopende financiering. Dit betekent veelal dat instellingen afhankelijk zijn van de mogelijkheid om aanvullend bankkrediet te verkrijgen. Door de gevolgen van de kredietcrisis is de vraag of dit nog lukt.
- 27 Onderstaand geven wij een aantal citaten van de toelichting door instellingen op de door hen ervaren knelpunten:
- "Afhankelijk van nog op te stellen investeringsoverzicht. Aangezien we in het kader van de financiering bij -behoorlijke liquiditeitsproblemen hebben gehad zijn we in het kader van de oorspronkelijk voorgenomen investeringen erg terughoudend geworden. Inmiddels hebben we een nieuwe kredietfaciliteit bij de In deze overeenkomst staat dat de solvabiliteit in 2009: 1 procent hoger moet zijn dan in 2008. Aangezien de resultaten in 2008 tegenvallen zijn we terughoudend in investeringen.
 - Recentelijk de kredietfaciliteit kunnen verhogen. Dit wel tegen stringente voorwaarden als een sluitende begroting en ratio's.
 - DBC financiering foutief ingeschat, hogere faciliteit nodig.
 - Het verschil tussen voorschotbedragen (zoals deze voorheen plaatsvond) en factuurbedragen obv DBC-facturen aan zorgverzekeraars wordt gefinancierd middels een rekening courantpositie. Gesprekken lopen om deze faciliteit behoorlijk op te hogen. Nog onbekend is welke rente hierover betaald gaat worden.
 - Niet alle verzekeraars (o.a.) bevoorschotten DBC's. Het is moeilijk hiervoor andere financiering te vinden.
 - Enerzijds is er de confrontatie met de kredietcrisis, waarbij banken voorzichtiger zijn met het verstrekken van financiering. Dit valt voor onze instelling samen met het feit dat wij qua resultaten momenteel tijdelijk achterblijven. Ook wil de organisatie verder investeren in nieuw- en verbouw. Deze combinaties maakt het aantrekken van kredieten op dit moment best lastig.
 - Zowel rek.crt krediet als kasgeldleningen worden de voorwaarden eenzijdig veranderd d.w.z. er komt per 1/12 een extra kredietopslag van 0,5%.
 - Door invoering DBC-systematiek blijkt dat de huidige kredietlimiet (gebaseerd eind 2007 op te korte doorlooptijden DBC's) niet verder kan worden verhoogd.
 - Bank wil niet consolideren en DBC-financiering verstrekken.
 - Cashflow DBC facturatie < uitgaven exploitatie + bouwkredieten, renteverskil 25 basispunten door risico-opslag banken.

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/v/126574/fs

- I.v.m. DBC financiering is het moeizaam aanvullend krediet te krijgen. We hebben zelfs drie weken geen betalingen kunnen verrichten omdat te laat het krediet verstrekte.
- Verhoging RC is wel mogelijk, maar banken vragen veel meer garanties dan voorheen. Toeslag ivm kredietcrisis 50 bpt (totaal nu 1 mnd euribor + 70 bpt).
- Hogere rente - meer krediet nodig door vertraagde afrekening met zorgverzekeraars - financiering onderhanden werk.
- We hebben deze maand nog net de salarissen kunnen uitkeren en moeten de kredietfaciliteit verhogen van 8 mln naar 12 mln om de komende maanden door te komen. De bank vraagt om uitgebreide liquiditeitsprognoses om de beoordeling extra krediet te kunnen uitvoeren. Indien niet akkoord gaat met verhogen krediet hebben we een acuut en zeer groot probleem.
- Wfz wil (nog) niet borgen= daardoor moeilijk langlopend geld (tegen normale tarieven) aantrekken= liquiditeitsopslag op euroflexleningen= dbc-problematiek veroorzaakt liquiditeitsproblemen, waardoor Wfz en banken nog moeilijker borgen/krediet verschaffen
- Door het hoge korte termijn krediet kunnen wij lastiger aan leningen komen voor investeringen.
- doorlooptijd DBC, lagere opbrengst DBC dan verwacht, afoming dbc opbrengst tbv awbz2007.
- Verruiming kredietfaciliteit naar 9/12 jaaromzet slechts mogelijk tegen hogere tarieven en aanvullende zekerheden
- kan/wil financiering niet alleen doen= toeslag debet R/C-kredieten > opslag NZa kort.
- De bank vraagt om uitgebreidere informatie dan voorheen. Nieuwe lening voor bouwinvesteringen loopt zeer traag waardoor vertraging in start bouw.
- afgesproken kredietfaciliteit is ontoereikend. Aanvulling gaat gepaard met een liquiditeitstoeslag.
- Financiering loopt achter bij verwachting nu loopt aanvraag, deze moet door kredietcommissie van de
- was een renteaafpraak met . Voor alle organisaties was van tevoren met op dezelfde condities contracten afgesloten. Na de fusie wilde van deze contracten af, waardoor wij tegen relatieve geringe hogere percentages opnieuw moeten afsluiten.
- Conform stijging van de euribor, met de mogelijkheid tot meer basispunten opslag opgelegd door de bank in verband met de hogere risico's voor de bank.
- Wij hebben de rekening-courant krediet moeten verhogen in verband met het voorfinancieren van de DBC's."

Ministerie van VWS
12 december 2008
FS-91731/v/126574/fs

Instellingen hebben in toenemende mate problemen met het aantrekken van kredieten. Door de DBC ontwikkeling heeft men onvoldoende inzicht in de totaal benodigde omvang en het tijdstip waarop. De rentekosten nemen toe terwijl hier voorsnog geen volledige vergoeding tegenover staat. Dit betreft zowel het volume van de financiering als de prijs daarvan.

- 28 Wij merken op dat uit de reacties van de instellingen een beeld ontstaat dat binnen korte tijd zoveel verandert dat instellingen en partijen als zorgverzekeraars/zorgkantoren, NZa en VWS, onvoldoende totaalbeeld hebben van de stand van zaken en de ontwikkelingen. De financiële afdelingen van instellingen staan onder druk doordat steeds nieuwe informatie rond de aanpassingen in de bekostiging moet worden doorgerekend (WMO, DBC GGZ, DBBC, ZZP etc.) en met steeds meer partijen hierover moet worden onderhandeld. Daarbij is dan ook sprake van een complexe samenhang van de totale capaciteit en de contracteren in losse onderdelen met verschillende financiers. O.a. de knip in de GGZ (tussen zorgverzekeringswet en AWBZ na 365 dagen) leidt tot een voortdurende spanning tussen de werkelijke ontwikkelingen en de gecontracteerde productie op de betreffende bedden.

Beperking in het gebruik en verspreidingskring

Wij wijzen er nog op dat onze werkzaamheden uitsluitend zijn verricht ten behoeve van het Ministerie van VWS en dat deze rapportage derhalve niet (geheel of gedeeltelijk) aan anderen mag worden verstrekt, zonder onze uitdrukkelijke toestemming vooraf.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid de inhoud van deze rapportage verder toe te lichten.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

F. Stark RA
director